

Natura 2000

- Natura 2000 är det EU-omfattande nät av naturskyddade områden som inrättats för att säkra överlevnaden för Europas värdefullaste arter och naturtyper. Det omfattar inte bara naturreservat utan utgår från en mycket allmännare princip om bevarande och hållbart nyttjande, för att människan ska kunna leva i harmoni med naturen.

- I slutet av 2008 omfattade nätet fler än 25 000 områden som täcker omkring 20 % av EU:s sammanlagda landareal – omkring 800 000 km² – plus 100 000 km² marin miljö.

- Natura 2000 är kärnan i EU:s naturvårdspolitik och ett tydligt bevis för EU:s engagemang för att bevara dess rika biologiska mångfald för kommande generationer.

- Europas natur och ekosystem är hotade. EU har förbundit sig att stoppa förlusten av biologisk mångfald senast 2010 och har ingått en global överenskommelse om att avsevärt minska förlusten av biologisk mångfald till dess. Natura 2000 är en viktig förutsättning för att detta mål ska nås.

- Natura 2000 har sin grund i två banbrytande EU-rättsakter: fågeldirektivet från 1979 och habitatdirektivet från 1992.

- Natura 2000 är fortfarande under utveckling och omfattar allt fler europeiska växt- och djurarter. Det erbjuder redan skydd för mer än 1 000 sällsynta och hotade djur- och växtarter och 200 naturtyper i alla 27 medlemsstater.

natur

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Faktum 1: Det ligger i vårt intresse att bevara den biologiska mångfalden

Den biologiska mångfalden i Europa är i fara: många av Europas inhemska djurarter är hotade. Omkring 800 växtarter i Europa hotas av global utrotning och de flesta fiskbestånden ligger under säkra nivåer. Utdöende är för evigt: när en art väl utrotats kommer den inte tillbaka.

Det finns många skäl att agera nu för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Vi har en moralisk skyldighet att ta hand om vår planet för kommande generationers skull. Naturen används för fritidsaktiviteter, nöje och inspiration. "Ekosystemtjänster" ger ren luft och rent vatten, mat, mediciner och råmaterial som är nödvändiga för vår hälsa och livskvalitet. Och naturmiljön ger arbete åt en mängd européer genom jordbruk, turism, fiske och många andra näringar.

Det är mycket svårt att sätta ett ekonomiskt värde på dessa resurser, men enligt uppskattningar rör det sig om hundratals miljarder euro per år.

Naturen är alltings grund och vi är beroende av den för vår överlevnad.

Finland – skogar för framtiden

Skogsindustrin är en viktig näring i centrala Finland. Det kräver en hållbar förvaltning för att säkra skogarnas överlevnad. Inom ramen för Natura 2000 samarbetar privata ägare och miljömyndigheter med upprättandet av skogsbruksplaner där ekonomiska möjligheter vägs mot bevarandebehov.

© Kirsten Sundseth

Faktum 2: Natura 2000 är ett partnerskap mellan människan och naturen

Natura 2000 utgör kärnan i EU:s politik för biologisk mångfald: det är ett unikt och ambitiöst program för hållbar utveckling och bevarande av Europas oerhört rika naturarv.

När medlemsstaterna och Europeiska kommissionen identifierar och väljer ut områden av särskild betydelse som ska ingå i nätet betyder det inte att människor och ekonomisk verksamhet utesluts. Tvärtom, hållbar verksamhet uppmuntras. Natura 2000 bygger på harmonisk samlevnad mellan människan och naturen, så att ett levande och föränderligt landskap skapas: resultatet av "bevarande i partnerskap". Mänsklig verksamhet behövs för att bevara många välbekanta naturtyper, t.ex. ängar, hedar och skogsmark, och människorna ingår i livscykeln.

Ekonomisk verksamhet innefattar jordbruk, turism, fiske, skogsbruk, hållbar jakt, fritidsaktiviteter och infrastrukturprojekt. Medlemsstaterna måste dock se till att områdena skyddas från skadliga förändringar och förvaltas i enlighet med bestämmelserna i habitatdirektivet.

Lokala intressenter bör vara fullt delaktiga, oavsett om det rör sig om markägare, företag, lokala myndigheter, samhälls- och miljögrupper eller privatpersoner. Utan stöd från allmänheten kan systemet inte bli framgångsrikt. Det kräver full öppenhet.

Kommissionen har upprättat en särskild webbplats med information om nätets utveckling: http://circa.europa.eu/Public/irc/env/natura_2000/home.

Faktum 3: Natura 2000 speglar ett långsiktigt engagemang från EU:s sida

Det är 30 år sedan EU antog sin första viktiga rättsakt om naturskydd 1979.

Viktiga årtal för Natura 2000:

1979 Fågeldirektivet: särskilda skyddsområden för fåglar införs.

1992 Habitatdirektivet: Natura 2000 upprättas och medlemsstaterna blir skyldiga att utse särskilda bevarandeområden.

2001 I Göteborg enas EU:s ledare om att stoppa förlusten av biologisk mångfald i EU senast 2010.

2002 El Teide-deklarationen: medlemsstaterna förbinder sig att öka medvetenheten om Natura 2000 och göra intressenterna delaktiga.

Azorerna – förvalta tillgångar

Valar och delfiner är populära turistattraktioner i vattnen kring Azorerna i Atlanten. Men om besökarna blir för många kan djuren de kommer för att titta på ta skada. Azorernas regionala regering har sammanställt en uppförandekod för de marina områden som ingår i Natura 2000 och samarbetar med lokala valskådare för att ge utbildning i förvaltning och bevarande. Besökarna är nöjda och alla gynnas.

Nio biogeografiska regioner

Alpin region: Höga bergskedjor med kallt, strängt klimat, skogar och klippiga toppar. Här ingår Alperna, Pyrenéerna och Apenninerna.

Atlantisk region: Europas västliga kustområden, med låglänta områden omväxlande med klippkust och en del stora flodmynningar. Golfströmmen ger milda vintrar och svala somrar.

Svartahavsregion: Svarta havets västra och södra stränder som sträcker sig genom Bulgarien och Rumänien. Donaudeltat är en labyrint av våtmark, sjöar och öar med ett rikt djurliv.

Boreal region: Europas nordligaste delar, som delvis ligger norr om polcirkeln. Skog upptar 60 % av denna region som är boplatz för en stor mängd flyttande fågelarter.

Kontinental region: Den centrala delen av Europa – till stor del jordbruksmark – omfattar elva länder från Frankrike till Polen. Somrarna är varma och vintrarna kalla.

Makaronesisk region: Utgörs av Europas vulkaniska öar i Atlanten: Azorerna, Madeira och Kanarieöarna. Denna region utgör bara 0,3 % av EU:s territorium men hyser 19 % av de naturtyper som är av EU-intresse.

Medelhavsregion: Europas varma, torra, sydliga länder, med berg, gräsmark, öar och långa kuststräckor.

Pannonisk region: Stäpperna i Ungern och södra Slovakien. De torra gräsmarkerna söder och väster om Karpaterna hyser 40 % av de ungerska växtarterna.

Stäppregion: Sträcker sig från Bukarest (Rumänien) i väst, över den lägre delen av Donaus flodslätt till området norr om Svarta havet, med låglänta slätter och våtmarker.

Faktum 4: Nätet utökas ständigt

Medlemsstaterna utser Natura 2000-områdena tillsammans med kommissionen och har sex år på sig att genomföra de nödvändiga förvaltningsåtgärderna. Mångfalden av naturtyper och arter i nätet har ökat i och med EU:s utvidgningar. När Sverige och Finland anslöt sig 1995 infördes den boreala regionen i Natura 2000. När Ungern, Slovakien och Tjeckien blev medlemmar 2004 tillkom den pannoniska regionen, och Rumäniens och Bulgariens anslutning 2007 förde med sig stäppregionen och Svartahavsregionen, varigenom nätets rika djur- och växtliv utökades ytterligare.

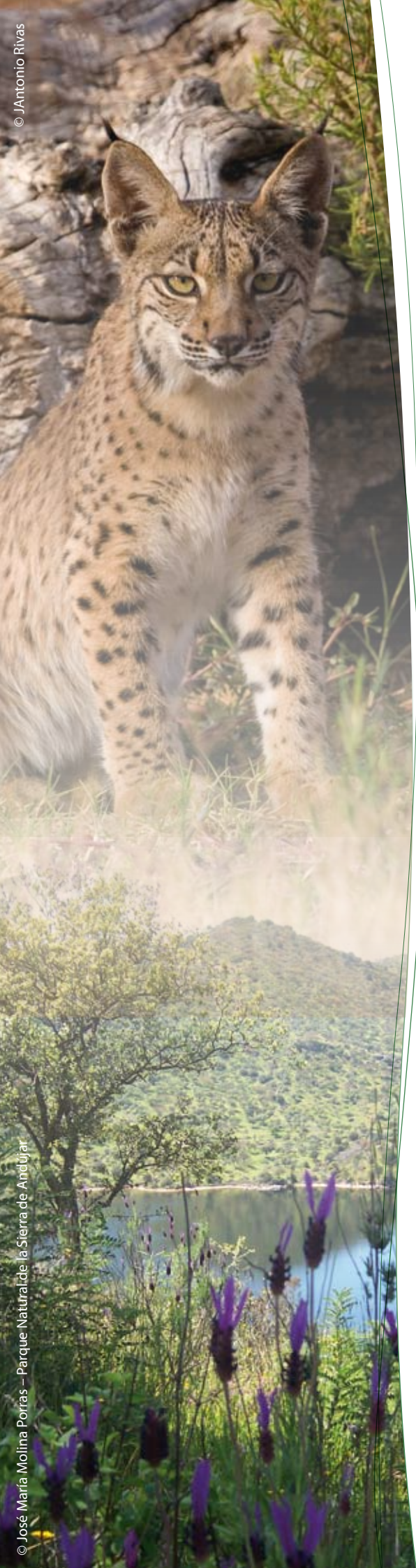
Den senaste utvecklingen har gått snabbt:

- Områden i fyra regioner (den makaronesiska regionen, den alpina regionen, den atlantiska regionen och den kontinentala regionen) lades till mellan 2001 och 2004.
- Ytterligare områden i den boreala regionen tillkom 2005, och i Medelhavsregionen 2006.
- I november 2007 tillkom de första pannoniska områdena, och den atlantiska regionen, den boreala regionen och den kontinentala regionen uppdaterades. Härigenom lades områden i tio nya medlemsstater till nätet, med en markyta motsvarande Portugal.
- I januari 2008 uppdaterades den alpina och den makaronesiska regionen, följt av Medelhavsregionen på våren.

Det marina Natura 2000-nätet är fortfarande ofullständigt, och här krävs ytterligare insatser.

I slutet av 2008 omfattar Natura 2000 en landareal som är större än Spanien och Italien tillsammans. Nya uppdateringar planeras under 2009.

© JAntonio Rivas

© José María Molina Porrás – Parque Natural de la Sierra de Andújar

Faktum 5: Natura 2000 är en plan för framtiden

Skyddet av den biologiska mångfalden kommer att vara viktigare än någonsin under kommande år.

Klimatförändringen får de globala temperaturerna att stiga och påverkar årstidsmönstret, och detta kommer att fortsätta även om växthusgasutsläppen minskar. Det får allvarliga effekter för ekosystemen och naturlivet.

- De naturliga tidpunkterna för t.ex. fortplantning och flyttning ändras.
- Undersökningar visar att förändringar sker i flyttfågelpopulationer.
- De flesta grod- och kräldjur kan ha förlorat lämpliga livsmiljöer år 2050.
- Europas växter slår ut och blommar tidigare. Mer än hälften av de europeiska växtarterna kan vara i riskzonen år 2080.

Natura 2000-områden är platser av avgörande betydelse för naturen och måste vara tillräckligt stora och om möjligt sammanhängande, så att arter kan överleva eller flytta för att anpassa sig till klimatförändringen. I Spanien, exempelvis, har de få återstående individerna av panterlo drabbats av inavel eftersom vägnätet stänger in dem på isolerade områden.

Skyddet av den biologiska mångfalden bidrar också till att motverka klimatförändring, eftersom skogar och torvmark binder och lagrar koldioxid. Genom Natura 2000 får vi livskraftiga ekosystemtjänster, och nätet är därför ett centralt inslag i vår livförsäkring för framtiden.

EU-finansiering

EU:s ekonomiska stöd för Natura 2000 har ökat avsevärt under årens lopp. Mellan 1992 och 2006 gavs genom Life-Natur inom ramen för Lifeprogrammet grundläggande finansiering till projekt för demonstration och bästa praxis. År 2007 finansierades, genom budgeten för Life+ (2007–2013), projekt till ett värde av 187 miljoner euro, varav 50 % örönmärks för natur och biologisk mångfald. Medlemsstaternas främsta källor för finansiering av områdesförvaltningen är dock strukturfonderna och landsbygdsutvecklingsfonden.

Uppföljning

Det är viktigt att veta om målen för Natura 2000 uppnås. Natura-barometern som genomförs två gånger om året visar de senaste framstegen. Kommissionen utvärderar dessutom vart sjätte år medlemsstaternas genomföranderapporter. Ett geografiskt informationssystem (GIS) är under utveckling och kommer att ge information på Internet om hela Natura 2000-nätet.

Faktum 6: En del av en internationell insats

Det är inte bara Europa som arbetar för att bevara den biologiska mångfalden. FN:s konvention om biologisk mångfald var ett resultat av Riokonferensen 1992. Där efterlystes bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden, och man antog det globala målet att avsevärt minska förlusten av biologisk mångfald i världen till 2010. Natura 2000 är EU:s främsta bidrag till genomförandet av konventionens arbetsprogram för skyddade områden, som syftar till inrättande av välförvaltnade nationella och regionala system för skyddade områden på land (senast 2010) och i marina områden (senast 2012).

Mer information

DG Miljös webbplats för Natura 2000

http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Europeiska miljöbyrå

http://reports.eea.europa.eu/report_2002_0524_154909/en

Publikationsbyrå

© Europeiska kommissionen, 2009.
Kopiering tillåten med angivande av källan.
doi:10.2779/42371

ISBN 978-92-79-12109-8

9 789279 121098

